

دیدگاه

شماره: ۸۲۳		موضوع: درس هایی از تجربیات ادغام بنگاه های صنعتی در ایران
تاریخ: ۹۶/۱۲/۱۴		
توضیح اجمالی: پایین بودن صرفه های مقیاس در اقتصاد ایران، ضرورت بکارگیری شیوه هایی چون ادغام برای دستیابی به این صرفه ها (که شرط لازم بقا در شرایط رقابت بین المللی است) را اجتنابناپذیر ساخته است. اطلاعات موجود در خصوص تعداد ادغام در بنگاه های صنعتی ایران نشان می دهد که ادغام بنگاه های صنعتی پدیده ای نادر در کشور است و میزان آن فاصله ای فاحش با آمارهای جهانی و حتی منطقه ای دارد. بررسی صورت گرفته در این خصوص نشانگر موارد زیر است: - در یک دهه اخیر موارد معدود ادغام (به معنای حقوقی کلمه) در بنگاه های صنعتی ایران همگی میان شرکت های تابعه هلدینگ های بزرگ کشور نظیر شستا (تامین اجتماعی)، سایپا و بنیاد مستضعفان رخ داده است. - ادغام های صورت گرفته شامل ادغام شرکت های توزیع منطقه ای پگاه (۱۳۸۶)، ادغام ایران گاز و پرسی گاز و تشکیل پرسی ایران گاز (۱۳۸۷-۱۳۸۶)، ادغام دو شرکت مگا موتور (صانع و صنایع نساجی ایران) و تشکیل سایپا آذربایجان (۱۳۹۲)، ادغام دو شرکت سایپا گام و سایپا رینگ (از ۱۳۹۳)، ادغام منطقه ای شرکت های زمزم و ادغام در شرکت های تابعه شرکت لبنی پاک (۱۳۹۴) می باشد. در واقع می توان گفت که بستر سازی های سیاستی و مقرراتی کشور، عملاً تجربیات ادغام بنگاه های صنعتی را به موارد معدود و بسیطی که در آن سهامداران شرکت های ادغام شده مشترک بوده اند محدود ساخته است و بستر شرکت های هولدینگ بعنوان عامل تسهیل کننده ادغام در ایران عمل کرده است.		
نکات کلیدی: ۱- ادغام های صورت گرفته ادغام های بزرگی محسوب نمی شوند و بنابراین از آستانه های ضوابط رقابتی فاصله دارند، ضمن آنکه تنها یک مورد از ادغام های ذکر شده در شورای رقابت طرح گردیده است. این امر می تواند نشانه انعطاف ناکافی ضوابط رقابتی در خصوص ادغام باشد که مقایسه مفاد ضوابط رقابتی کشورمان با برخی کشورهای پیشرو آن را تایید می کند. بر این اساس اصلاح قانون سیاست های کلی اصل ۴۴ و یا پیش بینی انعطاف های مقتضی در دستورالعمل های ذیل قانون در شورای رقابت می تواند کمکی به ترغیب ادغام با هدف ارتقای توان رقابت باشد. ۲- بسیط بودن موارد ادغام و محدود شدن آن به موارد با سهامداران مشترک را می توان به خلأ قانونی مربوط به مقررات شکلی و رویه ای ادغام در کشور مرتبط دانست، به نحویکه در مواردی بنگاه ها ناگزیر به اصلاح اساسنامه خود به منظور پیش بینی ضوابط لازم شده اند (که واضح است در صورت عدم اشتراک سهامداران کاری دشوار خواهد بود). بر این اساس چون قانون تجارت فعلی کشور فاقد ضوابط ادغام است و لایحه اصلاحی آن نیز پس از ۱۲ سال هنوز به تصویب نهایی نرسیده است تسریع در نهایی کردن آن ویا تصویب جداگانه مقررات ادغام ضروری است. ۳- فقدان مقررات تجزیه نیز به جهت دشواری بازگشت از ادغام از موانع ترغیب در ادغام است که در مواردی به طولانی شدن تصمیم گیری در خصوص ادغام انجامیده است و لازم است خلأ مقرراتی آن همانند رویه های ادغام ضمن لایحه تجارت یا به همراه مقررات جداگانه ادغام برطرف شود. ۴- وجود معافیت مالیاتی (بدلیل ضرورت تجدید ارزیابی در بسیاری از موارد ادغام) عاملی تعیین کننده در ترغیب ادغام است به نحویکه مواردی از ادغام های پیش گفته یا با استفاده از معافیت های مقطعی ویا استفاده از ارزش اسمی به جهت اشتراک سهامداران صورت گرفته است. در پایان خاطر نشان می سازد تعدد و تکرار بی رویه واحدها در بسیاری از فعالیت های تولیدی، اصلاح نحوه صدور مجوز فعالیت های صنعتی با در نظر داشتن مقیاس های اقتصادی تولید و شرایط بازار را ضروری ساخته که خود می تواند زمینه ساز ادغام ظرفیت ها باشد.		